

werkblad Kofschip (2) - versie 2

Deze les gaat over het spellen van het voltooid deelwoord. Schrijf je bijvoorbeeld *zij is verhuisd* of *zij is verhuist*? Het antwoord kun je vinden met behulp van 't kofschip. Het gaat om de volgende letters uit 't kofschip:

t, k, f, s, ch, p

Het gaat zo:

1) Bepaal de *stam* van het werkwoord. De stam is het hele werkwoord minus de uitgang *-en*.

't Kofschip geldt alleen voor zwakke werkwoorden, niet voor sterke werkwoorden. Zwakke werkwoorden krijgen in de verleden tijd de uitgang *-de* of *-te*: *reisde*, *fietste*. Bij sterke werkwoorden verandert de klinker: *ik lig*, verleden tijd *ik lag*; *ik slaap*, verleden tijd *ik sliep*. (Zie ook het andere kader!)

2) Kijk of de laatste letter van de stam in 't kofschip zit. Zo ja (dus eindigt de stam op t, k, f, s, ch of p), dan eindigt het voltooid deelwoord op een *-t-*. Zo nee, dan eindigt het op een *-d-*.

Voorbeeld. De stam van *verhuizen* is *verhuiz*. De *-z-* zit niet in 't kofschip. In dat geval eindigt het voltooid deelwoord op een *-d-*: *verhuisd*.

Je kunt je antwoord controleren door het werkwoord in de verleden tijd te zetten. *Ik verhuisde* (niet *verhuiste*) naar Den Haag.

☞ Een uitzondering vormen werkwoorden waarvan de stam eindigt op een *-x-*, zoals *mixen*. De *-x-* moet je lezen als *-ks-*. En de *-s-* zit in 't kofschip. Dus is het *gemixt!*

A. Schrijf het voltooid deelwoord in de juiste spelling: met een *-d-* of met een *-t-*.

1. Tijdens de schoolreis hebben we veel *gebadmintond*. (badmintonnen)
2. Die sint-bernardshond heeft de hele nacht (blaffen)
3. Arcen en Emma hebben het klassenproject (coördineren)
4. Het vliegtuig was bijna (crashen)
5. De linksback werd helemaal (dollen)
6. Heb jij al ? (douchen)
7. Vannacht heb ik eng (dromen)
8. Zoiets heb ik nooit ! (durven)
9. Met carnaval wordt er flink (feesten)
10. Denise is naar huis (fietsen)
11. In de klas wordt niet ! (geeuwen)
12. Wie heeft mijn tandenborstel ? (gebruiken)
13. Bijna iedereen is al (inloggen)
14. Meester Theo zegt dat hij vroeger op mammoeten heeft (jagen)
15. Van der Sar heeft uitstekend (keepen)

B. Schrijf het voltooid deelwoord in de juiste spelling: met een -d- of met een -t-.

1. Er werd tijdens het concert wel veel gekucht. (kuchen)
2. Oma heeft lekkere roti (maken)
3. Het rotje is niet (ontploffen)
4. Stom, ik heb het wondje weer (openkrabben)
5. 'Ik héb niet (opscheppen)!', riep baron Von Münchhausen.
6. Zijn de spuitjes al ? (opwarmen)
7. Vorige week heb ik aardappelen (poten)
8. We zijn deze zomer naar Turkije (reizen)
9. Ik heb de hele dag buiten (spelen)
10. Heeft het in Paramaribo ooit ? (sneeuwen)
11. Zijn de formulieren al ? (faxen)
12. We hebben wat (rondneuzen) op de braderie.
13. Heeft juf Irene haar haar ? (verven)
14. Ik heb gisteren op karper (vissen)
15. Mijn pony is nog niet helemaal aan zijn nieuwe stal (wennen)

- 1a. Hij verhuist naar Madurodam.
- 1b. Hij is verhuisd naar Madurodam.

- 2a. Jij belooft niets.
- 2b. Jij hebt niets beloofd.

- 3a. Wie gebruikt de lijm?
- 3b. Door wie wordt de lijm gebruikt?

In de zinnen 1a, 2a en 3a zijn verhuist, belooft en gebruikt de **persoonsvorm**. Bij een persoonsvorm schrijf je in de 2e en 3e persoon enkelvoud (dus bij *je/jij* of *hij/zij/het*) achter de stam van het werkwoord de uitgang -t.

In de zinnen 1b, 2b en 3b zijn verhuisd, beloofd en gebruikt **voltooid deelwoord**. In een zin met een voltooid deelwoord staat altijd een hulpwerkwoord (meestal *hebben*, *zijn* of *worden*). In 1b is dat *zijn* (*is* is een vorm van het werkwoord *zijn*), in 2b is dat *hebben* (*hebt* is een vorm van het werkwoord *hebben*) en in 3b is dat *worden* (*wordt* is een vorm van *worden*). Gebruik 't kofschip om te bepalen of het voltooid deelwoord de uitgang -d of -t krijgt.